

NEDERLANDS NORMALISATIE-INSTITUUT

Volgnr.	Benamingen	Begrippen Omschrijving en toelichting
1		Algemene begrippen ¹⁾
1.1	charge	Een hoeveelheid produkt, die uit het oogpunt van haar produktie als eenheid wordt beschouwd.
	produkt	Onder <i>produkt</i> worden zowel artikelen als massagoed verstaan.
1.2	partij	Een hoeveelheid produkt, die voor een bepaald doel (b.v. een keuring of het gebruik) als een eenheid wordt beschouwd. Een partij kan uit een of meer charges of leveringen of gedeelten daarvan bestaan.
1.3	levering	Een hoeveelheid produkt, als eenheid afgeleverd. Een levering kan uit een of meer charges of partijen of gedeelten daarvan bestaan.
1.4	bestelling	Een hoeveelheid produkt, in één keer besteld bij één leverancier. Een bestelling kan uit een of meer leveringen of partijen bestaan.
1.5	verzendeenheid	Een deel van een partij, dat door de wijze van verzenden als afzonderlijke eenheid wordt beschouwd. Voorbeelden: scheepsruim, wagon, laadkist, tank.
1.6	verpakkingseenheid	Een deel van een partij, afzonderlijk verpakt. In bepaalde gevallen kan een verpakkingseenheid tevens verzendeenheid zijn.
2		Begrippen, te gebruiken bij het bemonsteren
2.1	greep	Een hoeveelheid produkt, genomen op één plaats uit de partij. Het gebruik van ondermonster in de betekenis van greep wordt ontraden.
2.2	monster	Een hoeveelheid produkt, genomen uit een grotere hoeveelheid (partij, charge, e.d.), met het doel informatie te verkrijgen over een of meer eigenschappen van die grotere hoeveelheid. Een monster kan worden samengesteld uit een of meer grepen. In concrete gevallen dient zonodig duidelijk te worden aangegeven uit welke soort eenheden het monster bestaat. Voorbeeld: uit een partij wordt een monster genomen van b.v. 5 kisten (primaire eenheden); uit elke van deze kisten wordt een monster genomen van b.v. 2 dozen (secundaire eenheden); tenslotte wordt uit elke van deze dozen een monster van b.v. 3 exemplaren of scheppen (tertiaire eenheden) genomen. De bij elkaar gebrachte laatste - in het voorbeeld tertiaire - eenheden vormen te zamen het <i>getrapte monster</i> (vgl. NEN 3117, volgnr. 11 - Getrapte steekproef). Indien na het samenvoegen van de laatste - in het voorbeeld tertiaire - eenheden wordt afgezien van hun individuele herkomst, wordt de term <i>verzamelmonster</i> gebruikt.
	getrapte monster	
	verzamelmonster	
2.3	monsterstuk	Verpakkingseenheid of exemplaar, waaruit het monster wordt genomen. Voorbeeld: Bij een partij balen zijn de monsterstukken die balen waaruit monsters worden getrokken, bij een partij staven die staven waaruit monsters worden gesneden.

¹⁾ In elk concreet geval dient nader te worden omschreven, welke materiële inhoud aan de onder 1.1 ... 1.6. vermelde begrippen wordt gegeven.

Benamingen te gebruiken bij het bemonsteren en keuren

NEN 1132

Nomenclature to be used in sampling and testing

september 1964

2.4	typemonster	Een monster dat geacht wordt een beeld te geven van aard en kwaliteit van een produkt. Een typemonster wordt bij voorbeeld ter oriëntatie gezonden aan een mogelijke afnemer of een keurende instantie. Een dergelijk monster wordt vaak „staal”, „proefmodel”, „proefexemplaar”, „proefmonster” e.d. genoemd.
2.5	monsterverwerking	De verwerking van het monster, voorafgaand aan het onderzoek.
2.6	monsterverdeling	Het onderdeel van de monsterverwerking waarbij het monster wordt gesplitst, zodat slechts een deel ervan verder behoeft te worden verwerkt of onderzocht. De verkregen <i>deelmonsters</i> mogen onderling slechts toevallige verschillen vertonen. In het algemeen wordt het monster voor het verdelen <i>gehomogeniseerd</i> door malen, mengen, roeren e.d.
	deelmonster	
	homogeniseren	
2.7	verzendmonster	Een (deel)monster dat voor onderzoek wordt verzonden. In vele gevallen is het verzendmonster dat deel van het oorspronkelijk genomen monster, dat b.v. naar een laboratorium wordt verzonden (<i>laboratoriummonster</i>).
	laboratoriummonster	
2.8	analysemonster	Een (deel)monster dat – zonodig na een voorbehandeling – voor het onderzoek gereed is.
2.9	proefeenheid	De eenheid waaraan uiteindelijk een waarneming wordt verricht. De proefeenheid kan zijn een proefstuk, een inweeg e.d.
2.10	steekproef	Een monster waarbij aselechte trekking is toegepast. De wijze waarop aselechte trekking wordt toegepast moet in het steekproefvoorschrift zijn vastgelegd. Zo onderscheidt men (volledig) aselechte, getrapte, gelede en systematische steekproeven. „Een steekproef nemen” is dus niet gelijkwaardig met „bemonsteren”.
2.11	steekproefgrootte	Het aantal elementen (b.v. exemplaren, eenheden, grepen) van een steekproef.
2.12	systematisch monster	Een monster waarvan de grepen over de gehele partij worden genomen met gelijke intervallen naar tijd, afstand, gewicht e.d. Indien de eerste greep aselechte wordt genomen uit het beginsegment van de partij ter lengte van het interval, spreekt men van een <i>systematische steekproef</i> .
	systematische steekproef	
3		Begrippen, te gebruiken bij het keuren
3.1	onderzoek	Het verrichten van waarnemingen aan een partij of een monster met het doel informatie te verkrijgen over een of meer eigenschappen daarvan.
3.2	specificatie	Een formulering van de eisen waaraan een produkt of een partij moet voldoen. Zonodig dienen het eventuele bemonsteringsvoorschrift en de methode van onderzoek in de specificatie te worden vermeld.
3.3	kwaliteit	De mate waarin een produkt of een partij aan de gestelde specificatie voldoet. Bij artikelen wordt de kwaliteit veelal uitgedrukt door middel van het percentage exemplaren, dat niet aan de specificatie voldoet, het zgn. <i>uitvalpercentage</i> .
	uitvalpercentage	
3.4	fout	Het niet voldoen aan een gestelde eis. Fout wordt hier bedoeld in de zin van het Engelse „defect” en niet van „error”.
3.5	foutief exemplaar	Een exemplaar dat een of meer fouten bezit.
3.6	kritieke fout	Een fout van zodanig karakter, dat het gebruik van een exemplaar of een produkt met deze fout gevaar kan opleveren.

3.7	ernstige fout	Een fout van zodanig karakter, dat een exemplaar of een produkt met deze fout hierdoor praktisch onbruikbaar is voor het gestelde doel.
3.8	geringe fout	Een fout waardoor de bruikbaarheid van een exemplaar of een produkt niet belangrijk wordt verminderd.
3.9	keuren (van een partij)	Een samengestelde handeling, bestaande uit het (meestal aselekt) bemonsteren van een partij, het onderzoeken van het monster en het vaststellen of de partij al dan niet voldoet aan de specificatie. De uiteindelijke beslissing over het al dan niet aanvaarden van de partij hangt vaak ook nog af van andere factoren (schaarste e.d.). Aanvaarden is dus een ander begrip dan goedkeuren.
3.10	keuringsvoorschrift	De vastgelegde methode volgens welke een keuring moet plaatshebben.
3.11	100%-keuring sorteerkeuring	Een keuring waarbij de partij volledig wordt onderzocht. Indien bij 100 %-keuring een splitsing wordt gemaakt naar kwaliteit, spreekt men van <i>sorteerkeuring</i> .
3.12	bemonsteringsvoorschrift, steekproefvoorschrift	Een vastgelegde methode die aangeeft hoe een monster (resp. steekproef) uit een partij moet worden genomen. Dit moet zonodig worden aangevuld met een vastgelegde methode omtrent de verdere behandeling van het monster (resp. de steekproef), voorafgaand aan het onderzoek.
3.13	onderzoeksvoorschrift	Een vastgelegde methode die aangeeft hoe het onderzoek moet worden uitgevoerd (vgl. 3.1).
3.14	steekproefstelsel	Een methode voor het nemen van steekproeven, in samenhang met criteria voor goedkeuren resp. afkeuren van een partij.
3.15	enkelvoudig steekproefstelsel	Een steekproefstelsel, gebaseerd op het nemen van één steekproef uit een partij. Niet te verwarren met „enkelvoudige steekproef”, zie NEN 3117, volgnr. 11.
3.16	dubbel steekproefstelsel	Een steekproefstelsel waarbij, afhankelijk van de resultaten van een eerste steekproef, in nader omschreven twijfelgevallen een tweede aanvullende steekproef wordt genomen. In het laatste geval volgt de beslissing op grond van het resultaat van beide steekproeven te zamen.
3.17	meervoudig steekproefstelsel	Een steekproefstelsel waarbij, in tegenstelling met 3.16, het van te voren vastgestelde maximale aantal steekproeven meer dan twee bedraagt. Telkens nadat het resultaat van een steekproef bekend is, wordt op grond van het gezamenlijke resultaat van de genomen steekproeven beslist of het aantal aanwezige steekproeven nog moet worden uitgebreid met een volgende steekproef (tenzij het maximale aantal steekproeven is bereikt), dan wel of de partij zal worden goedgekeurd of afgekeurd.
3.18	sequent steekproefstelsel	Een steekproefstelsel waarbij de elementen aselekt één voor één worden genomen, en waarbij na elke trekking wordt beslist of de reeds aanwezige steekproef nog moet worden uitgebreid met een element dan wel of de partij zal worden goedgekeurd of afgekeurd. De steekproefgrootte heeft dus geen van te voren vastgestelde maximale omvang.
3.19	steekproefschema	Een voorschrift dat in een bepaalde situatie het te gebruiken steekproefstelsel, de steekproefgrootte(n) en de goed- en afkeurcriteria numeriek vastlegt.
3.20	steekproeftabel	Een verzameling van steekproefschema's in afhankelijkheid van partijgrootten, gestelde kwaliteitseisen enz.

3.21	gemiddelde steekproefgrootte ¹⁾	Het gemiddelde aantal elementen dat bij een bepaald steekproefschema wordt genomen.
3.22	gemiddeld kwaliteitsniveau	Het gemiddelde percentage foutieve elementen in aangeboden partijen van een bepaald produkt.
3.23	goedkeurcriterium	Het grootste aantal foutieve elementen in een bepaalde steekproef waarbij de partij nog wordt goedgekeurd. Zie 3.9.
3.24	afkeurcriterium	Het kleinste aantal foutieve elementen in een bepaalde steekproef waarbij de partij nog wordt afgekeurd. Zie 3.9.
3.25	goedkeurkans	De kans, dat een partij op grond van het toegepaste steekproefschema wordt goedgekeurd. De goedkeurkans hangt af van de kwaliteit van de partij.
3.26	afkeurkans	De kans, dat een partij op grond van het toegepaste steekproefschema wordt afgekeurd. De afkeurkans hangt af van de kwaliteit van de partij.
3.27	keuringskarakteristiek ²⁾	Het voor een bepaald steekproefschema bestaande functionele verband tussen de goedkeurkans en de partijkwaliteit.
3.28	grenskwaliteit voor de leverancier ³⁾	De slechtste kwaliteit die bij geregelde levering zonder voorbehoud aanvaardbaar is voor de afnemer.
3.29	leveranciersrisico	De kans (aangeduid met α), dat bij een bepaald steekproefschema een partij met de „grenskwaliteit voor de leverancier” (vgl. 3.28), wordt afgekeurd. Vaak wordt voor het leveranciersrisico 0,05 genomen.
3.30	grenskwaliteit ⁴⁾ voor de afnemer	De grenswaarde voor de kwaliteit die beslist onaanvaardbaar is voor de afnemer.
3.31	afnemersrisico	De kans (aangeduid met β), dat bij een bepaald steekproefschema een partij met de „grenskwaliteit voor de afnemer” (vgl. 3.30) wordt goedgekeurd. In de regel wordt voor het afnemersrisico 0,10 genomen.
3.32	controlepunt ⁵⁾ gestrengheid	De kwaliteit van een partij waarbij de goedkeurkans en de afkeurkans beide 0,50 zijn. Het controlepunt is één van de mogelijkheden om de gestrengheid van een steekproefschema vast te leggen. De gestrengheid van een steekproefschema wordt bepaald door de ligging van de bijbehorende keuringskarakteristiek, afgezien van de steilheid die verband houdt met de scherpte (vgl. 3.33).
3.33	scherpte	Bij toepassing van een bepaald steekproefschema wordt het quotiënt van de kwaliteit van een partij die een afkeurkans 0,10 heeft en de kwaliteit van een partij die een goedkeurkans 0,10 heeft, de scherpte van dat schema genoemd. Een meer exacte maat voor de scherpte wordt gegeven door de relatieve helling van de keuringskarakteristiek in het controlepunt.
3.34	normale keuring	Keuring waarbij het steekproefschema berust op een keuringskarakteristiek die voor het verwachte gemiddelde kwaliteitsniveau van de te keuren partijen aanvaardbaar wordt geacht.
3.35	verminderde keuring	Keuring waarbij het steekproefschema berust op een minder steile keuringskarakteristiek dan aanvankelijk werd vastgesteld. Verminderde keuring wordt toegepast als economische maatregel, indien blijkt dat het gemiddelde kwaliteitsniveau van de aangeboden partijen veel beter is dan wordt verwacht.

¹⁾ Soms aangeduid met de Engelse afkorting ASN (zie viertalige woordenlijst).

²⁾ Soms aangeduid met de Engelse afkorting OC (zie viertalige woordenlijst).

³⁾ Soms aangeduid met de Engelse afkorting AQL (zie viertalige woordenlijst).

⁴⁾ Soms aangeduid met de Engelse afkorting LTPD (zie viertalige woordenlijst).

⁵⁾ Soms aangeduid met de Engelse afkorting IQL (zie viertalige woordenlijst).

Bestelformulier

NEN

Stuur naar:

NEN Standards Products & Services
t.a.v. afdeling Klantenservice
Antwoordnummer 10214
2600 WB Delft

NEN Standards Products & Services

Postbus 5059
2600 GB Delft

Vlinderweg 6
2623 AX Delft

T (015) 2 690 390
F (015) 2 690 271

www.nen.nl/normshop

Ja, ik bestel

__ ex. NEN 1132:1964 nl Benamingen te gebruiken bij het bemonsteren en keuren € 24.20

Wilt u deze norm in PDF-formaat? Deze bestelt u eenvoudig via www.nen.nl/normshop

Gratis e-mailnieuwsbrieven

Wilt u op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen op het gebied van normen, normalisatie en regelgeving? Neem dan een gratis abonnement op een van onze e-mailnieuwsbrieven. www.nen.nl/nieuwsbrieven

Retourneren

Fax: (015) 2 690 271
E-mail: klantenservice@nen.nl
Post: NEN Standards Products & Services,
t.a.v. afdeling Klantenservice
Antwoordnummer 10214,
2600 WB Delft
(geen postzegel nodig).

Gegevens

Bedrijf / Instelling _____

T.a.v. _____ O M O V

E-mail _____

Klantnummer NEN _____

Uw ordernummer _____ BTW nummer _____

Postbus / Adres _____

Postcode _____ Plaats _____

Telefoon _____ Fax _____

Factuuradres (indien dit afwijkt van bovenstaand adres)

Postbus / Adres _____

Postcode _____ Plaats _____

Datum _____ Handtekening _____

Voorwaarden

- De prijzen zijn geldig tot 31 december 2016, tenzij anders aangegeven.
- Alle prijzen zijn excl. btw, verzend- en handelingskosten en onder voorbehoud bij o.m. ISO- en IEC-normen.
- Bestelt u via de normshop een pdf, dan betaalt u geen handeling en verzendkosten.
- Meer informatie: telefoon (015) 2 690 391, dagelijks van 8.30 tot 17.00 uur.
- Wijzigingen en typfouten in teksten en prijsinformatie voorbehouden.
- U kunt onze algemene voorwaarden terugvinden op: www.nen.nl/leveringsvoorwaarden.